

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Viite: Eduskunnan asiantuntija- ja lausuntopyyntö 26.11.2020

U30/2016 vp/UJ39/2020 vp; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Eurodac-rekisteri), Maahanmuuttoviraston lausunto

Maahanmuuttovirasto pitää komission ehdotuksen tavoitteita kannatettavina. EU:lta on puuttunut tietojärjestelmä, jolla voitaisiin tehokkaasti havainnoida edelleenliikkumista ja laittomasti EU:n alueella oleskelevien henkilöiden tilannetta. Eurodac-järjestelmä on ollut nykyiseen käyttötarkoitukseensa tehokas, koska henkilöiden tunnistaminen on perustunut biometrisiin tunnistuksiin ja koska turvapaikanhakijan rekisteröinti on ollut pakollista, joten tietokanta on ollut kattava. Nykyisessä järjestelmässä on kuitenkin ollut puutteena muun muassa se, että laittomasti oleskelevan henkilön rekisteröinti on ollut vapaaehtoista ja ettei järjestelmästä ole ilmennyt henkilöllisyyttä tai henkilön oleskelun statusta. Nyt annetussa ehdotuksessa sekä vuonna 2016 komission antamassa ehdotuksessa on esitetty muutoksia juuri näihin seikkoihin. Ehdotuksen perusteella Eurodac-järjestelmä olisi jatkossa tehokas työkalu jäsenvaltioille nykyisten käyttötarkoitusten lisäksi edelleenliikkumisen jäljittämiseen, laittomaan maahanmuuttoon puuttumiseen ja palauttamisten tehostamiseen. Eurodac on kuitenkin vain työkalu ja prosessien tehokkuus riippuu komission menettelyjä koskevista ehdotuksista.

Maahanmuuttovirasto toteaa, että sekä komission ehdottamat muutokset Eurodac-tietokannan tietosisältöön että muut komission lainsäädäntöehdotukset, joilla on liityntäpinta Eurodaciin, tulevat aiheuttamaan muutostarpeita sekä viranomaisten prosesseihin että tietojärjestelmiin. Nykyisin poliisi tai Rajavartiolaitos rekisteröi Eurodaciin henkilöstä sormenjäljet ja sukupuolen sekä rekisteröintiä koskevia tietoja, mutta tietokantaan ei rekisteröidä muita henkilötietoja. Suppean tietosisällön vuoksi rekisteröinti voidaan tehdä rekisteröintityöasemalta hyvin alkuvaiheessa sitä prosessia, jossa henkilö kulloinkin on. Ehdotuksella laajennettava (pakollisten) rekisteröitävien henkilötietojen tietosisältö edellyttää, että nämä tiedot on joko selvitetty tai kerätty rekisteröitävältä henkilöltä. Ehdotettu tietosisältö kattaa sellaiset perustiedot, jotka joka tapauksessa tarvitaan joko hakemusasian tai viranomaisaloitteisen asian (kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, oleskeluoikeuden selvittäminen tai maastapoistamisasia) käsittelyä varten. Jotta väitetään päällekkäistä manuaalista kirjaamista ja varmistetaan

prosessin sujuvuus, kansallisena lähtökohtana tulisi olla, että tiedot kirjataan kertaalleen siihen tietojärjestelmään, jossa asia käsitellään ja ne siirretään Eurodaciin sekä muihin järjestelmiin automaattisesti. Muutos tulee joka tapauksessa aiheuttamaan tarpeen tarkastella eri viranomaisten omia sekä niiden välisiä toiminnallisia prosesseja sekä tiedon liikkumista eri tietojärjestelmissä. Jäsenvaltioiden kansallisia muutoksia varten asetuksessa tulisi yksiselitteisesti ja aukottomasti säätää mitkä tiedot on syötettävä rekisteröinnin yhteydessä, mitkä tiedot voidaan tallentaa myöhemmin ja mitkä tiedot tulee päivittää myöhemmin.

Tällä hetkellä Eurodac-keskustietokantaan turvapaikkahakemuksen käsittelyn aikana siirrettävien ja alkurekisteröintiä täydentävien tietojen siirto on Suomessa automatisoitu. Jos tulevaisuudessa keskustietokantaan siirretään rekisteröinnin jälkeen yhä enemmän tietoja, automatisoinnin laajentaminen on ensiarvoisen tärkeää. Varsinkin jos turvapaikanhakijoiden määrä kasvaisi, manuaalisesti tietojen syöttäminen muodostaisi merkittävän resurssitarpeen.

Maahanmuuttoviraston pitää tärkeänä, että asetusehdotuksessa huomioidaan kokonaisuudessaan nykyaikaisen digitaalisen tiedon- ja asiankäsitteilyn toimintatavat. Eurodac-järjestelmän tulee mahdollistaa jäsenvaltioiden järjestää tiedon käsittely olemassa olevia tietojärjestelmiä hyödyntäen ja ensisijaisesti automaattisesti niissä tilanteissa, joihin ei liity harkintaa. Näin voidaan myös osaltaan varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat velvollisuuksiaan tallentaa tiedot kattavasti Eurodaciin.

Komission ehdotus Eurodac-asetuksen muuttamiseksi on hyvin tekninen ja yksityiskohtainen. On tärkeää, että ehdotusta koskevissa neuvotteluissa tarkastellaan nimenomaan sitä, että säädösteksti yksityiskohtineen vastaa tarkoitusta, jota sillä tavoitellaan. Eurodac-järjestelmän tarkoitus on toimia työkaluna, jolla mahdollistetaan ja jolla helpotetaan muiden EU:n säädösten soveltamista. Erityisesti maahanmuuton hallintaa (COM 610), seulontaa (COM 612) ja uudelleensijoittamista (COM (2016) 468 final) koskevissa ehdotuksissa on kohtia, jotka liittyvät suoraan Eurodac-järjestelmän käyttöön. Maahanmuuttovirasto pitää tärkeänä, että neuvotteluissa huomioidaan kaikkien näiden ehdotusten kokonaisuus. Ehdotusten hyväksyminen tulisikin mahdollisuuksien mukaan tapahtua samanaikaisesti, jotta varmistetaan, että muihin ehdotuksiin mahdollisesti tehtävät muutokset huomioidaan myös Eurodac-järjestelmässä. Maahanmuuttovirasto kuitenkin tunnistaa, että Eurodac-järjestelmään ehdotettujen muutosten ja niistä aiheutuvien kansallisten muutostarpeiden suunnittelu ja toteuttaminen vie huomattavan pitkään, minkä vuoksi asetuksen hyväksyminen tulisi tapahtua ilman viivettä.

Komission ehdotus sisältää myös välttämättömät muutokset EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuutta (interoperability) koskevaan lainsäädäntöön. Maahanmuuttovirasto toteaa, että kyse on ennen kaikkea välttämättömistä muutoksista, jotka vastaavat jo aiemmin asetuksilla 817/2019

ja 818/2019 muihin EU:n tietojärjestelmiin tehtyjä muutoksia yhteentoimivuuden toteuttamiseksi.

Maahanmuuttovirasto korostaa, että ehdotukseen sisältyvät muutokset tulevat aiheuttamaan kustannuksia pakollisten tietojärjestelmämuutosten kautta. Valtioneuvoston kirjelmässä UJ 39/2016 vp esitetty arvio kustannuksista perustuu tämän hetken arvioon, joka tarkentuu, kun neuvotteluista saadaan tarkempia tietoja mitä asetusehdotus edellyttää. Myös muut komission ehdotukset, kuten seulontamenettelyä koskeva ehdotus voivat tuoda sellaisia toiminnallisia muutoksia, joilla on kustannusvaikutus Eurodac-asetuksen toimeenpanoon. Koska EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuuden (interoperability) muutokset Eurodacin osalta on arvioitu toteutettavan samanaikaisesti, mikä tuo synergiaetuja, nämä kustannukset on arvioitu kokonaisuutena. Maahanmuuttovirasto pitää välttämättömänä, että tarvittaviin tietojärjestelmämuutoksiin osoitetaan toimeenpanovaiheessa riittävä rahoitus.

Ylijohtaja

Jari Kähkönen

Tulosalueen johtaja

Mikko Montin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 30.11.2020 klo 08:22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Hallintovaliokunta